

KECSKEMÉTI
KATONA JÓZSEF
MÚZEUM

**A Kecskeméti Katona József Múzeum
ÁLLOMÁNYVÉDELMI STRATÉGIÁJA**

2018-2022

Kecskemét, 2018

Műtárgyvédelem

A műtárgyvédelmi munkát végző munkatársainak alapfeladata a műtárgyak állapotának megőrzése, mind kiállítási, mind raktári körülmények között. E tevékenység végrehajtása restaurálással és megelőző műtárgyvédelemmel történik. A restaurálási munkák a gyűjtemény egészéhez képest csak elenyésző számúak, melyek főleg a kiállításokhoz és a muzeológusok publikációs tevékenységéhez kapcsolódnak. A rendszeresen elvégzendő ismétlődő feladatok teljesítése mellett, a fő feladat a gyűjteményi raktárakban és a kiállító helyeken a műtárgykörnyezet folyamatos javítása és a preventív állományvédelem fokozása.

A Kecskeméti Katona József Múzeumnak, mint megyei hatókörű városi múzeumnak az állományvédelmi feladatai elsősorban a múzeum gyűjteményeire vonatkoznak, de a megyei feladatellátásból következően restaurátoraink szakmai segítséget nyújtanak a megyében működő muzeális intézmények (múzeumok, gyűjtemények, kiállító helyek) számára is.

A Kecskeméti Katona József Múzeum gyűjteményeinek állományvédelme

1. Kiállításokon bemutatott műtárgyak

A kiállítási céllal a műhelyekbe tisztításra, restaurálásra kerülő műtárgyak darabszáma ingadozó. A kiállítási terek műtárgykörnyezete is nagyon változó. Míg a múzeum épületein belül található kiállító terek optimálisak, addig a külső helyszíneken, vidéken – főleg a vándorkiállítások helyszínein – nem mindig vannak meg a megfelelő műtárgykörnyezeti feltételek. Ezért a vándoroltatott kiállítások esetében fokozottan figyelembe kell venni, hogy a kiállításra kerülő műtárgyak milyen környezetbe kerülnek. Az állandó kiállításokon a következő változtatásokat szükséges megtenni:

- Legfontosabb a kiállítási termek klimatikus viszonyainak javítása (hőmérséklet- és páratartalom-szabályozás).
- Inverteres klímaberendezések beszerzése.
- A kiállítóterem ablakainak UV fóliázása, ahol ez nem megoldott.
- A tárgyak bemutatására leginkább alkalmas installációs rendszer alkalmazása, szükség esetén kialakítása és fejlesztése.

- A tárgyak megvilágítása a megelőző műtárgyvédelem szempontjai szerint.

A jövőben a kiállításoknak a preventív műtárgyvédelmi szemlélet mind fokozottabb alkalmazásával kell megvalósulniuk.

2. *A raktárakban elhelyezett műtárgyak*

Általános helyzet

A Kecskeméti Katona József Múzeum műtárgyállománya jelenleg 16 saját és 2 bérelt raktárhelyiségben kerül elhelyezésre. Méretük, elhelyezkedésük, állapotuk eltérő. Általános probléma azonban a raktárak túlszűfoaltsága. A raktárak állapota:

- felújított, megfelelő, illetve kisebb kiegészítésre szoruló
- műtárgyvédelmi szempontból megfelelő – de a zsűfoaltság problémát jelent
- a raktárak egy része felújításra szorul (pl. alagsori történeti-néprajzi raktár)

Legfontosabb cél a raktárban tárolt műtárgyak megelőző műtárgyvédelme és a meglévő raktárhelyiségek optimálissá alakítása

- Új raktári helyek kialakításával csökkenteni kell a jelenlegi zsűfoaltságot. Jelenleg műtárgyraktáraink mindegyike igen zsűfoolt.

A következő évek stratégiai célkitűzése raktárbázis kialakítása. Ehhez a Kecskeméti Katona József Múzeum a fenntartó támogatását bírja. A tervek szerint a Homokbánya revitalizációja kapcsán egy volt szovjet laktanya csarnoképülete kerül felújításra. Az ingatlan Kecskemét város tulajdonában van. Az új raktárbázison a nagymennyiségű régészeti anyag helytakarékos és megfelelő műtárgykörnyezetet biztosító tárolása mellett a többi raktár zsűfoaltságának enyhítése is megoldható lesz.

Hőmérséklet és páratartalom szabályozás

- A gyűjteményraktárakban rendszeres hőmérséklet és páratartalom ellenőrzés.
- A hőmérséklet és páratartalom szabályozása szükséges minden arra érzékeny tárgy-környezetben.
- Minden gyűjteményi raktárban egy termohigrográf beállítása, mely folyamatosan méri és rögzíti a mért adatokat.

A raktárak egy része az igazgatósági épület szuterénjében helyezkedik el. Itt állandó küzdelem folyik a falakon felkúszó nedvességgel. Folyamatosan működnek páraelszívó berendezések a helyiségekben, ezek nélkül nagyon rossz páraértékek mérhetőek. A helyiségek fűtetlenek, ami tovább rontja a körülményeket. Néhány éve elindult egy felújítási sorozat, aminek keretén belül a felázott falak új lélegző vakolatot kaptak és hőszigetelt nyílászárók lettek behelyezve. Hosszú távú terv a temperáló fűtés kialakítása.

Fényvédelem

A gyűjteményi raktárakban és a kiállító helyeken korszerű UV és IR sugarakat kiszűrő fólia felhelyezése az ablakokra és hideg fényű fényforrások felszerelése.

UV szűrés csak egy helyen, a Cifrapalotában valósult meg eddig, azonban a felhelyezett fóliáknak folyamatosan romlik a hatékonysága. Természetesen idővel már nem teljesíti az elvárt feladatot, ezért mindenképpen felül kell vizsgálni a fólia szerepét, különös tekintettel az emeleti képzőművészeti kiállításban. Az újra fóliázással egy időben, többi kiállítóhelyeinkre is tervezni kell fényvédelmet, prioritásként kezelve a Szókraténusz Játékmúzeum kiállítótereit.

Por elleni védelem

- A gyűjteményi raktárak rendszeres, szakszerű takarítása.
- A szabad polcon lévő tárgyak molinóvászonnal való takarása.
- Különösen fontos feladat a porvédelem megfelelő kialakítása a néprajzi és történeti raktárakban

Kártevő figyelési rendszer

A biológiai károsodás elleni védelem szoros összefüggésben van az előző pontokban felsorolt károsító tényezők elleni védekezéssel és az épület állapotával. A megfelelő klimatikus viszonyok kialakításával a gombafertőzések kizárhatók.

- Évente egyszer általános raktárellenőrzés, minden alkalommal más-más tárgy típus részletes vizsgálata.
- Szükség szerint a gyűjtemények gázosítással való fertőtlenítése.
- A gyűjteménytárak és kiállítóhelyek szellőztető ablakainak rovarhálós védelme.
- Kártevők elleni csapdák beszerzése, kihelyezése, figyelése.

Az ún. Nyomási Iskolai raktárunkban beázás után keletkező és felszámolt súlyos gombafertőzés után az épület helyreállításának folytatása és az épület kártevőmentessé tétele. Szükséges vakolatcsere, festés és a szellőztetésre kijelölt ablakok rovarhálóval való ellátása.

Minden tagintézményben az intézményvezető vagy a gyűjtemény felelőse felügyeli a rovarcsapdák rendszeres cseréjét 3 havonta.

Műtárgycsomagolás

- Elavult csomagolóanyagok (savas papírok, műanyag fóliák) eltávolítása, és savmentes csomagolóanyagokkal történő kiváltása.
- Ésszerűbb tárolási rend kialakítása, a tárgytipusoknak legjobban megfelelő szekrények, dobozok, műanyag rekeszek beszerzése.

Gyűjteménygyarapítás esetén elvégzendő feladatok

Gyűjtés útján múzeumba kerülő tárgyak átmeneti tárolása, karanténba helyezése szükséges. Kizárólag tisztítás és fertőtlenítés után kerülhetnek a gyűjteményi raktárakba.

Állományvédelmi feladatok a Bács-Kiskun megyei muzeális gyűjteményekben

Megyei muzeális intézményekkel a területi múzeumokkal, a muzeális gyűjteményekkel, kiállítóhelyekkel munkakapcsolatban vannak és szükség esetén segítséget nyújtanak az állományvédelmi felelősök.

Előzetes időpont egyeztetés után szaktanácsadásra is lehetőséget biztosít az intézmény. Feladatellátás során érintett muzeális intézmények Bács-Kiskun megyében:

Alföldi Fásítási Gyűjtemény - Bugac
Bunjevác Tájház - Baja
Nagy István Képtár - Baja
Miskolczy Ferenc Emlékház (Bagolyvár) - Baja
Éber Emlékház - Baja
Viski Károly Múzeum - Kalocsa
Felső-Kunsági Tanya Öko Kiállítóhely - Kerekegyháza
Szlovák Tájház - Kiskőrös
Petőfi Szülőház és Emlékmúzeum - Kiskőrös
Úttörténeti Múzeum - Kiskőrös
Türr István Múzeum - Baja
Móra Emlékház - Kiskunfélegyháza
Petőfi Sándor Emlékház - Kiskunfélegyháza

Kiskun Múzeum - Kiskunfélegyháza
Nemzetiségi Tájház - Harta
Nagy Lajos Emlékház - Apostag
Petőfi Emlékiállítás - Szalkszentmárton
Berki Galéria - Kiskunhalas
Thorma János Múzeum - Kiskunhalas
Vikár Béla Emlékház - Dunavecse
Dunapataji Helytörténeti és Néprajzi Gyűjtemény - Dunapataj
Dunaszentbenedeki Tájház - Dunaszentbenedek
Sváb Tájház - Császártöltés
Benedek Péter Emlékház - Uszód
Keceli Helytörténeti Gyűjtemény - Kecel
Hajósi Barokk Kastély - Hajós
Hajósi Német Nemzetiségi Tájház - Hajós
Szórakaténusz Játékmúzeum és Műhely
Tájház és Kenyérsütőház - Kiskunmajsa
Konecsni György Helytörténeti Gyűjtemény - Kiskunmajsa
56-os Muzeális Emlékgyűjtemény - Kiskunmajsa
Magyar Mezőgazdasági Múzeum - Lajosmizse
Magyar Fotográfia Múzeuma - Kecskemét
Népi Iparművészeti Gyűjtemény - Kecskemét
Bozsó János Gyűjtemény - Kecskemét
Astriceum Érseki Gyűjtemény - Kalocsa
Népművészeti Tájház - Kalocsa
Halasi Csipke Közalapítvány - Csipkeház - Kiskunhalas
Katona József Emlékház - Kecskemét
Nicholas Shöffeer Gyűjtemény - Kalocsa
Csávoly Falumúzeum Helytörténeti Gyűjtemény - Csávoly
Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Múzeuma - Kecskemét
Kecskeméti Katona József Múzeum és telephelyei

Műhelygyakorlatok

Évente kétszer tartanak a Kecskeméti Katona József Múzeum műtárgyvédelmi szakemberei műhelygyakorlatot. Beszámolók és gyakorlati bemutatók készülnek a restaurátor műhelyben folyó aktuális munkákról, érdekességeiről, sikerekről és a kapcsolódó technikákról. A műhelygyakorlat nyitott, látogatható a nagyközönség által, ezekről alkalmakról értesülhetnek honlapon keresztül ill. különböző hirdetményekben. A műhelygyakorlatokról minden esetben értesítést kapnak a Bács-Kiskun megyei muzeális intézmények. A műhelygyakorlatokról jelenléti ív és fotók készülnek, és a beszámoló az intézmény honlapján is megtalálható lesz.

Terepbejárások

Előzetes telefonos egyeztetés után kerül sor az állományvédelmi szemlére. Minden évben személyesen látogatják végig a megye összes intézményét és mérik fel a meglévő állapotokat, amit rögzítenek az állományvédelmi kérdőívben. A raktárakban és a kiállításban elhelyezett műtárgyak környezetére is gondot fordítanak. Leggyakoribb a környezeti paraméterek raktárakban és kiállítóhelyeken történő biztosítása és a műtárgyak fertőtlenítése témakörében történő tanácsadás. Ismertetik a műtárgyakkal kapcsolatos alapvető konzerválási feladatokat is.

Általános tapasztalat a raktárépületek állagának romlása és a műtárgykárosító környezet. Az állományvédelmi tervben szereplő feladatok megvalósítása a mindenkori pénzügyi helyzet függvénye.

Restaurálási protokoll

A Kecskeméti Katona József Múzeum az állományvédelmi, konzerválási és restaurálási tevékenység elősegítése céljából restaurálási protokollokat állított össze, melyek az állományvédelmi stratégia 1. 2. és 3. számú mellékletei.

Kecskemét, 2018. október 15.

Dr. Rosta Szabolcs
múzeumigazgató